

SUMEDĖJUSIŲ AUGALŲ BEI JŲ DALIŲ PANAUDOJIMO GALIMYBIŲ INTERJERO FITODIZAINĖ TYRIMAS

Dana Žemaitaitienė, Rasa Nėnienė

*Kauno Kolegijos Kraštovarkos fakulteto Želdinių ir agrotechnologijų katedra
Mokslo 2, Mastaičiai, LT-53313 Kauno raj., el.paštas: dana.zemaitaitiene@gmail.com*

Recenzentas: lekt. Romualdas Misius, Kauno kolegija

Anotacija

Interjere pritaikomos kompozicijos nėra vienalytės. Sumedėjusių augalų dalys, originaliai sukomponuotos tarp kitų augalų, leidžia sukurti neįprastas, įdomias kompozicijas. Įvertinus atskirų sumedėjusio augalo dalių panaudojimo galimybes galima geriau suvokti medžiagų pasiruošimo kiekius, jų pritaikymo įvairovę.

Įvadas

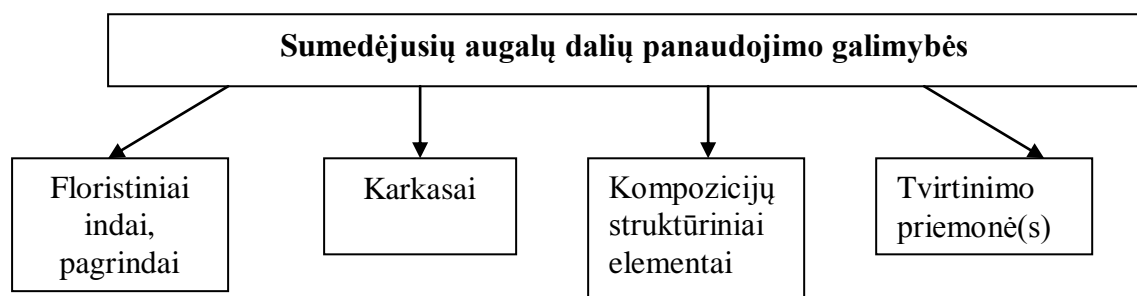
Interjero fitodizainas įgauna svarbų vaidmenį žmogaus gyvenime. Interjeras ir jame esančios augalų kompozicijos turi tarnauti žmogaus komfortabilumui, geros nuotaikos sudarymui. Šiuolaikinis interjeras yra nuolat kintantis, įvairus. Sumedėjusių augalų bei jų dalių panaudojimas kompozicijose suteikia jam individualumą, jautumą, išskirtinumą įvairiu metų laiku. Jų deriniai su žoliniais augalais pabrėžia pastarųjų dekoratyvumą, trapumą, natūralumą. Sumedėjusių augalų dalys yra ilgaamžiškos, patvarios bei dekoratyvios.

Tyrimo tikslas - iširti sumedėjusių augalų bei jų dalių panaudojimo interjero fitodizaine įvairovę ir galimybes.

Tyrimo objektas – augalų kompozicijos ir sumedėjusių augalų sortimentas.

Metodika (metodai)

Interjero fitokompozicijos susideda iš įvairių komponentų. Atskiros sumedėjusių augalų dalys kompozicijose gali būti panaudotos skirtingose jos vietose ir atlikti nevienodą paskirtį. Pvz.:iš karpotojo beržo (*Betula pendula* Roth.) šakelių gali būti padarytas indas, surištas karkasas, žievės gabalėliai panaudoti kompozicijoje, o šakelės su žiedynais – puokštėje. Išanalizavus vaizdinę medžiagą, stebint aplinką galime išskirti fitokompozicijų panaudojimo galimybes (1 pav.).

1 pav. Sumedėjusių augalų dalių pritaikymo įvairovė

Pasirinktos nagrinėti sumedėjusių augalų morfologinės dalys kaip dekoratyviniai elementai, dažniausiai pritaikomos augalų kompozicijose: lapai (spygliai), žievė, žiedai bei žiedynai, vaisiai bei vaisynai, šakos.

Kiekvieną pasirinktą sumedėjusio augalo morfologinę dalį galime įvertinti pagal jos panaudojimo galimybes balais.

Lapai $L = 0+1+2+3+4$, kur

0 – labai retai ar visiškai nenaudojami kompozicijos;

1 – naudojama kaip tvirtinimo priemonė;

2 – naudojama pagrindams, indams;

3 – naudojama karkasams;

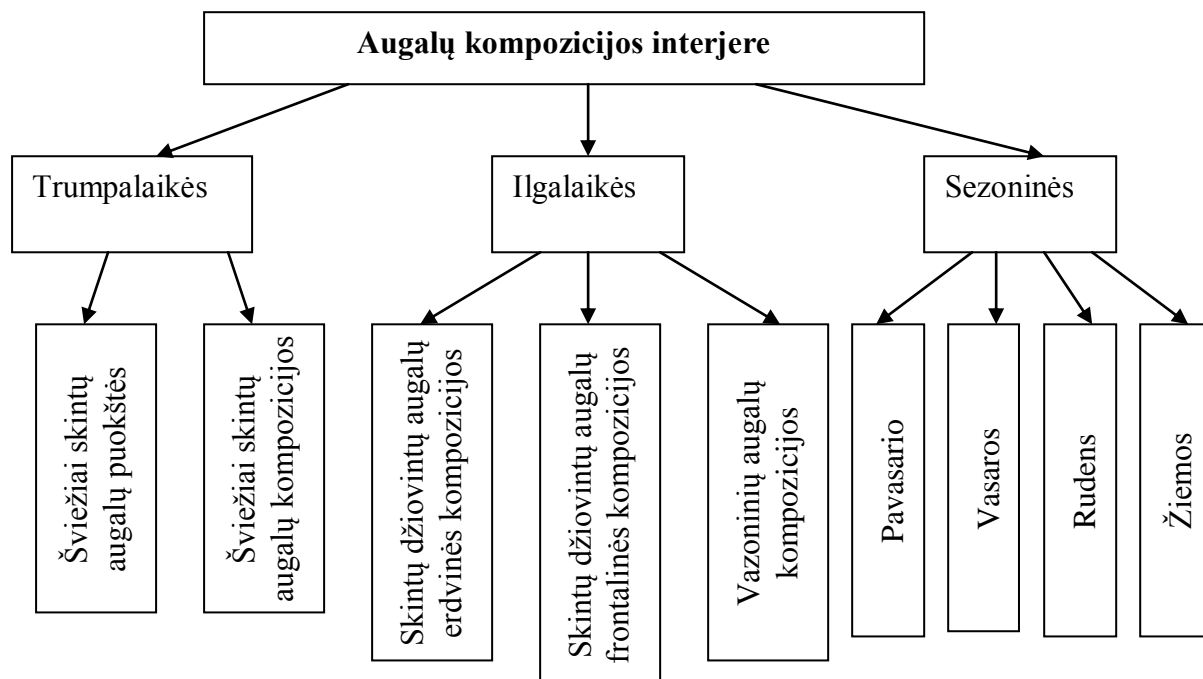
4 – naudojama kaip kompozicijų struktūriniai elementai

Taip pat įvertinamos ir kitos pasirinktos augalo dalys: žievė (Ž), žiedai, žiedynai (Z), vaisiai, vaisynai (V), šakos (Š).

Rezultatai

Tradiciniame lietuvių pasaulėvaizdyje sumedėję augalai visuomet buvo garbinami ir net sudvasinami. Šiuolaikiniame interjero fitodizaine sumedėjusių augalų dalys įgauna antrąjį savo gyvenimą ir turi pabrėžiantį originalumą, neįprastą sprendimą, dekoratyvumą bei tuo pačiu pritampa interjere (Misius R., 2003).

Sumedėjusiais augalais vadiname tokius augalus, kurių antžeminės dalys yra ištiesai ar iš dalies sumedėjusios, o atsinaujinimo pumpurai paprastai telkiasi virš dirvos paviršiaus. Visi šie augalai yra skirstomi į medžius, krūmus, krūmokšnius ir lianas (Navasaitis M., 2004). Sumedėjusių augalų dalys gali būti pritaikomos įvairių tipų fitokompozicijose kaip atskiri kompozicijų sudedamieji elementai. Naudojant kompozicijas su sumedėjusių augalų dalimis interjere, jas galima sugrupuoti pagal jų pritaikymo ilgaamžiškumą (2 pav.).

2 pav. Kompozicijų įvairovė panaudojant sumedėjusias augalų dalis

Sumedėjusių augalų dalis galima papildomai paruošti juos džiovinant, balinant, dažant, nužievinant, paruošiant žieves ir kita. Tai priklauso nuo kompozicijos paskirties bei jos pritaikymo ilgaamžiškumo.

Augalų sortimentas pasirinktas įvertinus stebėjimų rezultatus bei atlikus literatūros apžvalgą (1lent). Pagal sudarytą metodiką kiekvienam augalui paskaičiuojamos panaudojimo galimybės balais, įvertinamos plačiausiai kompozicijose naudojamas morfologinės augalo dalys.

1 lentelė

Interjero fitodizaine dažniausiai naudojamų sumedėjusių augalų įvairovė

Eil. Nr.	Augalo lietuviškas ir botaninis pavadinimas	Lapai (L, L*)	Žievė (Ž)	Žiedai, žiedynai (Z, Z*)	Vaisiai, vaisynai (V)	Šakos (Š)	Viso balų
1.	Ažuolas paprastasis <i>Quercus robur</i> L.	0	2	0	7	4	13
2.	Ažuolas raudonasis <i>Quercus rubra</i> L.	6	2	0	7	4	19
3.	Bukas paprastasis <i>Fagus sylvatica</i> L.	6	2	0	7	4	19
4.	Buksmedis paprastasis <i>Buxus sempervirens</i> L.	6	0	0	0	0	6
5.	Drebulė paprastoji <i>Populus tremula</i> L.	2	2	0	0	3	7
6.	Beržas karpotasis <i>Betula pendula</i> Roth.	0	6	4	0	10	20
7.	Gebenė lipikė <i>Hedera helix</i> L.	6	0	0	0	7	13
9.	Kėnis <i>Abies</i> Mill.	6*	2	0	0	0	8
10.	Klevas paprastasis <i>Acer platanoides</i> L.	4	2	4	4	4	18
11.	Mahonija <i>Mahonia</i> Nutt.	4	0	4	0	0	8
12.	Maumedis europinis <i>Larix decidua</i> Mill	0	0	0	7	9	16
13.	Pocūgė didžioji <i>Pseudotsuga menziesii</i> Mirb.	4	0	0	6	0	10
14.	Pušis paprasoji <i>Pinussylvestris</i>	6	6	0	6	0	18
15.	Eglė paprastoji <i>Picea abies</i> L.	6*	2	0	7	5	22
16.	Alyva paprastoji <i>Syringa vulgaris</i> L.	2	0	4	0	0	6
17.	Forzitiija žalioji <i>Forsythia viridissima</i> Lindl.	0	0	4	0	3	7
18.	Hortenzija šviesioji <i>Hydrangea arborescens</i> L.	0	0	4	4	3	11
19.	Slyva kaukazinė <i>Prunus cerasifera</i> Ehrh	0	0	4	5	3	12
20.	Šeivamedis juodauogis <i>Sambucus nigra</i>	0	0	4	0	0	4
21.	Obelis uoginė <i>Malus baccata</i>	2	0	4	5	8	19
22.	Kriaušė <i>Pyrus</i> L	0	0	4	5	3	12
23.	Lazdynas paprastasis	0	0	4*	7	3	14

	<i>Corylus avellana</i> 'Contorta' L.						
24.	Sedula baltoji <i>Cornus alba</i>	0	0	0	4	10	14
25.	Skirpstas kamštinis <i>Ulmus minor</i> Mill	0	6	0	0	10	16

Pastaba: L*,Z* - naudojami lapai ir žiedai kartu su šakelėmis
Atlikus įvertinimą galima išskirti augalus, įvairiapusiškai pritaikomus kompozicijose (2 lentelė).

2 lentelė

Populiarūs interjero fitokompozicijose sumedėję augalai

Eil. Nr.	Augalo lietuviškas ir botaninis pavadinimas	Lapai (L, L*)	Žievė (Ž)	Žiedai, žiedynai (Z, Z*)	Vaisiai, vaisynai (V)	Šakos (Š)	Viso balų
1.	Ažuolas raudonasis <i>Quercus rubra</i> L.	6	2	0	7	4	19
2.	Bukas paprastasis <i>Fagus sylvatica</i> L.	6	2	0	7	4	19
3.	Eglė paprastoji <i>Picea abies</i> L.	6*	2	0	7	5	22
4.	Beržas karpotasis <i>Betula pendula</i> Roth.	0	6	4	0	10	20
5.	Obelis uoginė <i>Malus baccata</i>	2	0	4	5	8	19

Pastarųjų sumedėjusių augalų įvairios dalys plačiai pritaikomos tiek trumpalaikėse, tiek ilgalaikėse bei sezoninėse interjero kompozicijose. Atskiros tos pačios augalų rūšies augalo dalių pritaikomo galimybės yra skirtingos. Todėl svarbu ir atskirų augalo dalių galimybių įvertinimas.

Kambariniai medėjantys augalai interjerui suteikia didingumo ir dažniausiai pritaikomi kaip pavieniai augalai.

Rekomendacijos, išvados

1. Siūloma kuo plačiau interjero fitodizaine naudoti mūsų platumų sumedėjusių augalų dalis. Išradingai kurti iš jų originalias faktūras, priimant neįprastus sprendimus, įjungiant etninius elementus ir kt.

2. Interjero fitodizaino kompozicijose vertinamos tos sumedėjusių augalų dalys, kurios ilgai išlaiko formas, spalvas, nėra trapios. Žiedai ir žiedynai pagrindiniai naudojami trumpalaikėse ar sezoninėse kompozicijose kaip vieni iš struktūrinių elementų.

3. Kambariniai medėjantys augalai dažniausiai naudojami kaip soliterai ar kompozicijos elementai žiemos sodo fragmentuose.

4. Sumedėjusių augalų dalys – natūrali, ekologiška medžiaga interjero fitokompozicijoms.

Literatūra

1. Navasaitis, Mindaugas. 2004. Dendrologija. Vilnius.
2. Misius, Romualdas. 2003. Gėlių komponavimo pagrindai. Vilnius.
3. Markevičienė, Laima, Vaidelys, Jonas, Misiūnas, Donatas. 2009. Gėlininkystės praktikumas. Mastaičiai.
4. Wundermann, Ingeborg; Stobbe-Rosenstock, Frauke. 1998. Gestaltungslehre und floristisches Gestalten. Stuttgart.

USABILITY OF WOODY PLANTS AND THEIR PARTS IN INTERIOR DECORATION

Summary

Woody plants used for interior decoration are not homogenios. Their parts create interesting and unusual compositions when used together with other plants. Evaluation of usability of different woody plantparts allows for better understanding of material preparation and their variety.